

Студент 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

ЖАРГОНІЗМИ У МОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКИХ БІРЖОВИКІВ

Анотація. Розглянуто значення найбільш поширених біржових жаргонізмів, що досить активно використовуються суб'єктами, які діють на фондовому ринку.

Аннотация. Рассмотрены значения наиболее распространенных биржевых жаргонизмов, которые достаточно активно используются субъектами, действующими на фондовом рынке.

Annotation. The meaning of the most widespread slang terms of the stock market sphere which are actively used by stock-exchange operators are observed in this article.

Ключові слова: жаргон, біржа, мова біржовика.

Із здобуттям Україною незалежності розпочинає свою історію вітчизняний фондовий ринок. Проте лише в останні роки широкий загал зміг отримати вільний доступ до нього. Саме ця знаменна подія стала фундаментом для виникнення вітчизняного біржового сленгу. Це питання є актуальним для дослідження у зв'язку з тим, що ця група української лексики є відносно молодою й перебуває в стадії активного формування.

Жаргонізми біржової сфери досліджували у своїх працях Винник О. П., Вознюк Г. Л., та Загородній А. Г. та ін. Метою статті є вивчення базових жаргонізмів, що зустрічаються у мовленні працівників ринку цінних паперів.

До лексичного складу будь-якої мови входить велика кількість сленгових утворень, що відповідає певним соціальним та професійним групам людей. Мова є динамічною системою, тому не дивно, що вона постійно збагачується новими словами, які зазвичай належать до діалектизмів, сленгвізмів, жаргонізмів тощо.

Умовно всю лексику поділяють на літературну та нелітературну. До літературної лексики належать: книжні слова, стандартні розмовні слова, нейтральні слова. Поряд із літературною лексикою також існує й лексика, яку поділяють на професіоналізми, вульгаризми, жаргонізми, арго та сленг. Ця частина лексики відрізняється розмовним, неофіційним характером та емоційною забарвленістю [1, с. 13]. Слід розглянути кожну з груп більш детально.

Професіоналізми – це слова, що використовуються невеликими групами людей, об'єднаних певною професією [2, с. 737].

Арго – мова якоїсь вузької соціальної чи професійної групи, штучно створювана з метою мовного відокремлення; відзначається, головним чином, наявністю слів, незрозумілих для сторонніх. Зазвичай під терміном "арго" розуміють професійний жаргон волоцюг, злодіїв, гангстерів та деяких інших суспільних груп (вуличних торговців тощо) [2, с. 297].

Досить близькими до арго є вульгаризми. Це також грубі слова, що використовується людьми низького соціального статусу: засудженими, торговцями наркотиками, бездомними. Зазвичай вони не вживаються освіченими людьми у суспільстві.

Що стосується сленгу, то "сленг" – це слова, що часто розглядаються як порушення норм стандартної мови. Це дуже виразні, іронічні слова, що використовуються для позначення предметів, про які говорять у повсякденному житті [1, с. 13].

Під жаргонізмами слід розуміти соціальний діалект – відрізняється від літературної мови специфічною лексикою та вимовою, але не має власної фонетичної і граматичної системи. Як правило, це словник розмовного мовлення людей, пов'язаних певною спільністю інтересів. Тому й не дивно, що не стали винятком біржовики, в яких у процесі існування й розвитку їхнього ремесла також виник свій жаргон. Але одразу може виникнути запитання: "Чому слова, що використовуються ними, треба відносити до жаргонізмів, а не до професіоналізмів?" Відповідь на це запитання досить проста. Зазвичай професіоналізми є літературними словами і майже завжди їх використовують для чіткого й серйозного означення того чи іншого предмета, чого не можна сказати про своєрідний сленг біржовиків, який дає серйозним економічним термінам брутальні, глузливі, а подекуди навіть лайливі назви. Ще однією передумовою для цього, на думку автора, стало те, що до працівників ринку цінних паперів може ввійти будь-хто, адже для цього майже не має перешкод.

Із розвитком біржової справи в Україні в нашій мові також почав з'являтися біржовий сленг, але все ж зазвичай це слова, які прийшли до нас із російської або англійської мови. Цікавим фактом є те, що, крім специфічних жаргонних слів до мови біржовиків також входять і жести. Необхідно розглянути найчастотніші за вживанням слова.

"*Бовтанка*" – безупинні однотипні угоди купівлі або продажу цінностей, що проводяться спекулянтами, які не здійснюють істотного впливу на кон'юнктуру ринку, що склалася; незаконна спроба брокера зібрати для себе додаткову суму комісійних шляхом прискореної купівлі-продажу цінних паперів за вказівками клієнтів [3, с. 55]. "*Білий слон*" – біржова угода, при якій витрати завідомо перевищують очікуваний прибуток [3, с. 55]. "*Блакитні фішки*" – акції найбільших і найбільш відомих компаній з хорошою прибутковістю і стійкою практикою виплати дивідендів [4, с. 585]. Брокер "*на узбіччі*" – член старої Нью-Йоркської напівофіційної фондової біржі, яка тепер називається Американська фондова біржа [3, с. 55]. "*Бук*" – біржовий спекулянт, який грає на підвищення [4, с. 580]. "*Ведмідь*" – біржовий спекулянт, який грає на зниження [4, с. 583]. "*Відкупити маржу*" – наказ клієнта брокеру купити найближчий

"Динамітик" – торговець, який активно продає ненадійні цінні папери [3, с. 55]. "Довга позиція" – цінні папери, що придбані дилерами для зберігання у процесі торгівлі або при випуску нових випусків [4, с. 587]. Жертва "подовжньої ціни" – подвійний збиток, який завдається: при купівлі цінностей на верхній межі підйому ціни або курсу; при реверсі позиції, тобто продажу на нижній межі падіння кон'юнктури [3, с. 55]. "Закритий ринок" – стан ринку, коли курс покупця рівний курсу продавця. Це має місце, якщо ринок обслуговується брокерами, а комісійні за їх послуги сплачуються тільки однією стороною – ініціатором угоди. "Занурення" – нетривала затримка в розвитку ринкової кон'юнктури або незначна зміна цін на біржі [3, с. 55]. "Кішки і собаки" – вкрай спекулятивні і, як правило, оцінювані низько

ринком фондові цінності, за які не виплачуються дивіденди [3, с. 56]. "Копчений оселедець" – попередній проспект, який у загальних рисах інформує про емісію облігаційної позики. У ньому не вказані такі основні параметри, як ціна, розмір комісійних. Він може бути випущений до набуття чинності заяви про реєстрацію емітента [3, с. 56]. "Коротка позиція" – продаж цінних паперів із надією на швидке падіння цін [4, с. 591]. "Магазин" – дилерська компанія, яка проводить угоди з купівлі-продажу облігацій [3, с. 56]. "Обідрана облігація" – облігація з окремими процентними купонами, які можуть бути вилучені з метою погашення або для самостійної купівлі-продажу. Піймати котирування – так кажуть про дилера, який згоден продати валюту за курсом покупця, що котирується іншим дилером, кажуть, що він "піймав котирування" [3, с. 56]. "Повітряна яма" – нестійке становище, в якому опиняються фондові цінності у зв'язку з раптовим або надзвичайним падінням їх курсу, якщо воно виходить далеко за межі допустимого відхилення, передбаченого структурою всього портфеля, або відбувається на фоні загального зміцнення ринку [3, с. 57]. "Пориви" – короточасний рух ціни на біржі, викликаний несподіваною інформацією [3, с. 57]. "Прорив" – розвиток кон'юнктури усього ринку або його окремих секторів за межі його рівня, коли стає очевидним опір продавців або покупців [3, с. 57]. "Противитися ринку" – діяти всупереч традиційній ринковій поведінці: продати на короткий термін у період зростання кон'юнктури і купити на довгий термін, коли ринок "знижується" [3, с. 57]. "Реєстрація з чорного ходу" – нетрадиційний спосіб проникнення до списків членів фондової біржі компанії, яка не відповідає вимогам лістингу. Як правило, "реєстрація з чорного ходу" відбувається шляхом поглинання сильним аутсайдером меншої за розміром, але зареєстрованої компанії, з подальшою реєстрацією під своїм ім'ям [3, с. 57]. "Сліпий брокер" – брокер, який виступає від свого імені і не розкриває імен своїх клієнтів іншим учасникам операцій. Цей порядок є загальноприйнятим, але на ринку термінових євродезитів не застосовується [3, с. 57]. "Скальпер" – спекулянт, який здійснює операції із великими обсягами цінних паперів, проте з метою мінімізації ризиків перепродає їх з мінімальною надбавкою. "Склянка" – діалогове вікно в терміналі для біржової торгівлі, у якому відображаються заявки. "Сісти на пилку" – означає "купити дорого, а потім продавати дешево" або навпаки. Зазвичай у таку ситуацію потрапляють молоді трейдери. Але такий термін не застосовується до торговця, який заклав свою позицію по стоп-лоссу [3, с. 57]. "Справа рук однієї людини" – ціна, що котирується на ринку в тому випадку, якщо обидві сторони котирування оголошені однією й тією ж особою [3, с. 57]. "Отруйні пілюлі" – збільшення статутного капіталу шляхом випуску нових акцій без права голосу [3, с. 57]. "Точне попадання" – незвичайно великий операційний прибуток, отриманий від продажу акцій після короточасного володіння ними [3, с. 57].

Отже, як видно, в українську мову вже ввійшло багато біржових жаргонізмів, що досить активно використовуються суб'єктами, які діють на фондовому ринку. Більшість із них з англійської та російської мов. Проте варто зазначити, що це далеко не всі сленгові слова. На цьому, на думку автора, процес збагачення нашої мови такими словами не завершився, оскільки фондовий ринок так само, як і мова, є динамічною системою. Тому згодом обов'язково будуть з'являтися нові сленгові утворення у біржовій сфері.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Белаш А. В. Сленг та його роль у сучасній комунікації / А. В. Белаш // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 9. – С. 12–16. 2. Сучасний тлумачний словник української мови / [авт.-уклад. Дубічинський В. В.]. – Х. : ШКОЛА, 2006. – 1008 с. 3. Берлач А. І. Організаційно-правові основи біржової діяльності / А. І. Берлач, Н. А. Берлач, Ю. В. Ілларіонов. – К. : Фенікс, 2000. – 336 с. 4. Сохацька О. М. Біржова справа : [підручник] / О. М. Сохацька. – Тернопіль : Карт-бланш, 2008. – 632 с.